GAZETA LWOWSKA.

W Piątek **Nro. 135.** 25. Listopada 1825.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— *Z Wiédnia d. 16. Listopada.* —

Nasz nayłaskawszy Cesarz i Cesarzowa Jeymość przybyli tu dzisiay z południa o godz. 1. w pożądaném zdrowiu z Preszburga. Mieszkańcy téy Stolicy Cesarstwa okazali radość swoię z szczęśliwego powrotu ukochanego Monarchy powszechném oświeceniem całego miasta.

Gazeta Preszburgska z d. 15. Listopada zawiéra, co następuie: »Na osmnastém posiedzeniu Seymu w d. 11. t. m. odbytém, Król: Węgierski Cześnik Hrabia Antoni Cziraky, iako Prezes Deputacyi mianowaney do przeyrzenia przedmiotów wypracowanych przez Wydział Seymowy z roku 1792, zdał sprawę i przełożył oraz teyże zdanie, które natychmiast odczytano i wydrukować zalecono. — Na następném (19.) posiedzeniu Seymu otworzono i odczytano odpowiedź N. Pana z d. 9. t.m., daną na pierwsze przełożenie Stanów z d. 21. z. m. Monarsze uczynione.«

»Piękne, serce i umysł pocieszaiące świadectwo sposobu myślenia ludu ku swoiemu Panuiącemu, osobliwie kiedy się po dolegliwościach otwarcie i dobrowolnie obiawia, iest powinnością każdego, kto do tego ma sposobność, by ie czasom poźnieyszym zachował. Dopełniamy tego obowiązku uzupełniaiąc w krótkości doniesienie o prostey, lecz rzadko tak powszechney radości okazaney przez tuteyszych mieszkańców z powodu szczęśliwego przyyścia do zdrowia N. Cesarza i Króla, o czém w naszym ostatnim Numerze, który podówczas iuż był w prassie, kiedyśmy téyże byli świadkami, tylko po krótce umieścić mogli. Wieczorem dnia tego, muzyka pułku piechoty Barona Mayera wykonała serenadę przed pałacem NN. Cesarstwa, zakończywszy takową melodyią pieśni ludu: »Boże zachoway Cesarza Franciszka!« Licznie zebrany lud przysłuchiwał się spokoynie serenadzie, atoli, gdy zaczęto grać melodyią, uczucie radości i czystéy miłości dziecięcia, przemogło w każdego piersiach, i dał się słyszeć trzechkrótny odgłos: »Niech żyie!«

»N. Pan raczył te dowody wierney poddanych miłości łaskawie przyiąć, a W. Pod-Komorzy Cesarza Jego Mości listem swoim do Burmistrza Król: wolnego Miasta pisanym i dnia wczorayszego na zupełném posiedzeniu Rady i w obecności Wydziału mieszczan i przełożonych cechów otworzonym, oświadczył Monarchy naywyższe upodobanie.«

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Chiny.

Oto iest wyimek z listu z nadgranic Chińskich, umieszczony w Kuryierze Azyiatyckim Petersburgskim: »Powodzie i złe żniwa w Chinach przez trzy lata (1822, 1823 i 1824) sprawiły wielką drożyznę w Pekinie i pomnożyły także liczbę umieraiących. — Teraźnieyszy Cesarz, Boadokau, rządzi ludem łaskawie. Pierwszy iego Minister zowie się Soun-Tchjoun-Tan, iest to ten sam, który w roku 1794 w Jehhe przyymował poselstwo Lorda Macartneja, i który w roku 1816 odebrał rozkaz przyiąć Lorda Amherst. Jenerał Agony, wnuk tego Ministra, iest po nim nayznakomitszą osobą. Teraz nie masz iuż u Dworu ludzi taki wpływ maiących, iak pod panowaniem Cesarza Tsia-Ising. Język Manszuryski, będący mową zdobywców, wychodzi z używania, i karność woyskowa ginie. — Missyia Rossyyska w Pekinie licząca wraz z Archimandrytą ośmiu Członków, cieszy się opieką i łaską Rządu. Zamiarem iéy iest odprawiać nabożeństwa w kaplicach Rossyyskich w ięzyku Chińskim, i ieden z Missionarzy trudni się przekładem nauki Religii Chrześciiańskiey na ięzyk Chińskie. — W Pekinie iest ieszcze tylko trzech Portugalskich Missyionarzy: Biskup Pie i Duchowni: Ribeira i Haon. Kongregacyia ich składa się z Zakonników Chińskich; Religiia Katolicka cierpianą iest wprawdzie w Chinach, atoli nie słychać, aby nowych Missyionarzy miano przyiąć.«

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Poświęcenie nowey żydowskiey osady na wyspie Grand-Izlandyi, iak Kuryier Angielski opowiada, odbyło się w kościele Episkopalnym w Buffalo. Tak wielki był zbieg ludzi ciekawych widzieć ten obrzęd, iż brakło czółen do przewozu. Wolni mularze czynnie przykładali się do téy uroczystości; Mistrz Krzesłowy niósł biblią, i wielu współczłonków Zakonu było przytomnych; W. Sędzia (P. Noah) miał płaszcz czarny, iedwabny, obłożony gronostaiami, a wielki złoty medal wisiał

mu na szyi. Po lewéy i prawéy przed Kościołem woysko tworzyło dwa rzędy, między które wstąpił orszak, podczas, gdy muzyka grała wielki marsz z Judasza Mahabeusza. Nabożeństwo składało się z modłów, chórów z Judasza Mahabeusza, i odczytano mieysca prorockie i psalmy (Ps. 97—100, Ps. 127.) w ięzyku Hebrayskim. Wszystko zakończyło błogosławieństwo. Poczém miał P. Noah długą i dobitną mowę. Orszak powrócił do łoży wolnych mularzy. Kościoł napełniały damy i cała uroczystość, mówi doniesienie, była wielka i w swoim rodzaiu iedyna.

Ameryka Hispańska.

»Argus« z dnia 24go Sierpnia zawiéra Notę Rządu Buenos-Ayreskiego, iako tymczasowéy wykonawczéy Władzy Związku rzéki la Plata do Kongressu Narodowego tegoż Związku, ściągaiącą się do Jeneralnego Kongressu w Panamie. Nota ta z d. 16. Sierpnia, opiewa w treści: »Rząd Buenos-Ayreski otrzymał depesze Rządów: Peruwiańskiego i Kolumbiyskiego, zapraszaiące, aby dwóch Pełnomocników posłał na Jeneralny Kongres Panamski; w depeszach tych wymienione są niektóre z przedmiotów, iakiemi wspomniony Kongres trudnić się będzie, i mianowicie do tego ściągaią, aby zaprowadzić centralną Władzę, którąby wielkiemu Związkowi AmerykańskichPaństw wolnych przewodniczyła, onegoż wewnętrzną polityką kierowała i wypaść mogące spory między Członkami tegoż załatwiała. Rząd Buenos-Ayreski iuż pierwéy podobne przełożenia otrzymał i odrzucił, i nie widzi powodu od swego zdania odstępować. Ponieważ zaś większość Państw Amerykańskich zezwoliła wysłać Pełnomocników na Kongres Panamski, i że Rząd Buenos-Ayreski nie chce w takiéy okoliczności być innego zdania; tedy przekłada Kongressowi Narodowemu proiekt do ustawy, któryby go upoważnił do zawarcia związku obrony i traktatów handlowych z innemi Rzeczpospolitami, i wysłania na Kongres Panamski Posłów, którzyby mu przełożyli środki, iakie Buenos-Ayres do ustalenia i obrony wielkiego Amerykańskiego Związku uważa za naystósownieysze. Notę tę podpisał: Juan Gregorio de las Heras. E. J. Garcia.

Oto iest treść namienionego proiektu do ustawy; Władza Narodowa wykonawcza upoważnioną iest, zawrzeć traktat obrony z niegdy Hiszpańskiemi Panstwami Ameryki, dla utrzymania onych niepodległości przeciwko Hiszpanii lub iakiego innego obcego Mocarstwa. Jednakże żaden poiedynczy Rząd nie ma sobie przywłaszczać władzy mieszania się do wewnętrznego Rządu drugiego niepodległego Państwa. Własność osobista w kraiu każdego poiedyńczego Panstwa tak podczas woyny, iak pokoiu iest nietykalną. Z rozmaitemi byłemi niegdy Hiszpańskiemi Państwami Ameryki zawarty zostanie traktat handlowy, którego podstawą zostanie ta zasada, że poddani każdego z poiedyńczych Państw w kraiu drugiego Państwa trudnić się mogą swoim przemysłem. W zamiarze powyżey namienionym, Władza wykonawcza Prowincyy Ziednoczonych rzéki la Plata wyśle iednego lub dwóch Pełnomocników na Jeneralny Kongres wszystkich Państw Amerykańskich stałego lądu, zwołany przez Rządy: Kolumbiyski i Peruwiiański.

Hiszpania.

Gazeta Madrycka z d. 27. Paźdz. donosi o uwolnieniu P. Zea w sposobie następuiącym: Król Pan nasz wyrokiem swoim z d. 24. b. m. uwolnił Don Francisco de Zea Bermudez od obowiązku pierwszego Sekretarza Stanu i Depeszów, i w mieyscu tego mianował Xięcia Infantado.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Xiążę Kumberlandyi miał wkrótce powrócić do Niemiec, skoro ułoży się z Królem względem wychowania swoiego syna, Xięcia Jerzego, na co zezwolił Parlament na summę 6,000 fun: szt. pod warunkiem, aby wychowanie tegoż za współdziałaniem i pod dozorem Króla odbywało się. Parlament oświadczył wiele niechęci przeciwko wychowaniu przypadkowego Dziedzica Tronu na stałym lądzie. Król ma zamiar poruczyć takowe iednemu z swoich kaznodziei, P. Sumner.

Zaślubienie Wice-Króla Irlandyi, Margrabiego Wellesleia z Panną Paterson nastąpiło d. 29. Października w Dublinie w pałacu Wice Króla.

Mówią, że Sir Charles Stuart, ukończywszy wszystko, co się tyczyło interessów między Portugaliią a Brazylyią, miał zamiar udać się do Buenos-Ayres, aby był pośrednikiem do traktatu między Brazyliią i Ziednoczonemi Stanami la Plata. Daléy słychać, że ten dyplomatyk zawrzeć ma nowy traktat między Angliią a Brazyliią.

Zanim Jenerał Campbell w powrócie swoim przy końcu Marca do Donabiu, dogonił Jenerała Cotton, odebrał ón od Majora Sale z d 6. Marca doniesienie, że ten zdobycze w owéy okolicy pomnożył zaięciem prowincyi Bassein, a tym sposobem opanował wszystkie posiadłości nadbrzeżne nieprzyiaciela, rozciągaiące się od Cap Negrais aż do Tenasserim.

Donabiu zostało w d. 2. Kwietnia bez znaczney straty zdobyte, chociaż donoszą, iż nieprzyiaciel podczas oblężenia kilka dni trwaiącego, po kilkakroć uderzył śmiało i z zapałem na linią Angielską, która wielką rozległość twierdzy zamknąć nie

mogła. Podczas iednego z tych attaków zdaie się, że Birmanie mieli zamiar, przestraszyć Anglików szeregiem słoniów, lub ich nabawić boiaźnią; atoli upłynął czas do użycia takich posiłków bezskutecznych. Nieprzyiaciel widząc, że Angielskie bateryie, moździerzy i dział ciężkich już rozpoczęły ogień dla zrobienia wyłomu, opuścił twierdzę bez oney poddania; utracił ón dowódcę Bundulah, który, iak mówią, ugodzony rakietą podczas zwiedzenia pocztów, poległ; śmierci iego przypisuią postrach, przez który rozproszyła się osada, zostawuiąc Anglikom twierdzę.

Francyia.

Król przyymował w d. 4. Listopada życzenia Władz z powodu Imienin Swoich. Deputacyia miasta Lugdunu złożyła Monarsze medal bity na pamiątkę przywrócenia posągu Ludwika XIV. w tem mieście. Wszyscy obcy Ministrowie byli także u Króla. Wieczorem dano w Tuilleryiach wielki koncert, a publiczności wolno było przechodzić koło stołu Królewskiego.

Król w towarzystwie Delfina udał się w d. 7. b. m. do Fontainebleau.

Dwor Francuzki włożył w d. 6. Listopada 21 dniową żałobę z powodu śmierci Króla Bawarskiego.

Monitor zawiera trzy rozporządzenia Królew. Podług pierwszego, wyiąwszy korpusów Seapoysów w służbie Francuzkich osad w Indyiach wschodnich, ktorymi zawsze dowodzą Oficerowie korpusu marynarki, począwszy od 1. Stycznia 1826 woysko potrzebne do służby w osadach powinno być przez Wydział woienny dostarczane, który oraz starać się ma o wzniesienie, poprawionie i utrzymanie warowni, budowli woiennych i t. d. Drugie rozporządzenie wykreśla z Wydziału marynarki potrzebne summy dla służby w osadach, i osadom Martyniki, Guadalupy i Bourbon zaleca ich wewnętrzne wydatki zarządu opędzać z ich mieyscowych dochodów. Trzecie dozwala także osadom Francuzkim w Guianie nad Senegalem i w Indyiach wschodnich użyć mieyscowych dochodów na opędzenie wydatków wewnętrznego zarządu.

Między Deputowanymi z St. Domingo w Paryżu i Hrabią St. Cricq i Baronem Makau iako Francuzkiemi Kommissarzami, zawartą została ugoda i podpisana w d. 31. Października. Takowey służy za zasadę zupełna niepodległość St. Domingo. W teyże przepisy znanego Francuzkiego Rozporządzenia z d. 17. Kwietnia, obiaśnione są w tem, iż ponieważ porty St. Domingo okrętom wszystkich narodów otworzono, przez to, prawo, ktore Rząd Haytycki z osiągnienia swoiey niepodległości nabył, aby z przyiaźnionym lub nieprzyiaźnym narodom według zdania swego porty St. Domingo otwierać lub zamknąć, w niczém niema być tamowane. Przez tę nową ugodę udzielona korzyść Francuzkim okrętom opłacania iedynie połowy podatku od przywozu i wywozu, iaki okręty innych narodów, na St. Domingo opłacać winny, (która to korzyść początkowo iedynie do dawnieyszey niegdy części Francuzkiny wyspy była ustanowiona) na teraz rozciągnioną iest także do byłey części Hiszpańskiey. Nakoniec względem opłaty od przywozu, od wszystkich płodów Hayty, wyiąwszy cukier uiszczać się maiącey we Francyi, oznaczono, aby ta opłata zawierała połowę tey, którą opłacać trzeba od płodów tego rodzaiu, ieżli z osad Francuzkich, lub zaś gdy z innego pochodzą kraiu. Reszta urządzenia stosunków handlowych oparte iest na zasadach zupełney wzaiemności.

Minister Stanu Hrabia Simeon napisał do wydawcy Konstytucyionisty list następuiący: »Mości Panie! Donosisz WPan w swoiem pismie, że z dzieła: »żywot Ministrów,« wciągu dwóch dni więcey iak tysiąc exemplarzy rozkupiono. Dziwi mnie, iż mnóstwo dobiia się o książkę mogącą wzniecać ciekawość, atoli im więcey zdaie się być ta książka czytaną, tém mniey zamilczeć mogę dotyczących się mnie potwarzy, które w sobie zawiera. Pomiiam wprawdzie polityczne niezręczności iakie miałem okazać w Berlinie i przy Związku Reńskim, bo tam nigdy nie byłem wysłany, iakoteż inne kłamstwa, któremi bezimienny autor móy artykuł ozdobił, lecz sprawia mi przykrość owa osławiona rola iaką mnie i żonie moiey na Dworze Westfalskim nadaie. Zaszczytne wspomnienie, którem po sobie w Kassel zostawił, mówi za mną. Lecz co się tycze żony moiey, tedy nie towarzyszyła mi nigdy do Niemiec i podczas pobytu moiego w owym kraiu nieustannie bawiła w Paryżu, gdzie się z nią znowu w Październiku 1813 zobaczyłem; kto ią znał w Paryżu lub w Lille kiedym ią przez pół roku był utracił, zadziwi się nad potwarzą, którey się przeciwko niey dopuszczono.«

Gwiazda z d. 8. Listopada zawiera następuiący artykuł: »Jedno z tuteyszych pism donosi dzisiay, iak wyraża z pewnego zrzódła, że w portach naszych uzbraiaią znaczną wyprawę, przeznaczoną na ocean spokoyny, i że tą wyprawą, o którey zamiarze nic ieszcze nie słychać, dowodzić będzie Admirał Duperré z nieograniczonem pełnomocnictwem. Sądziemy mieć z pewnością, wiadomość, iż w żadnym z naszych portów nie uzbraiaią wyprawy, lecz przeciwnie okręty, które stały przed St. Domingo, są na teraz w Brescie rozbraiane. Jeżli zaś w portach naszych iakie okręty są uzbraiane, tedy dzieie się to tylko dla

zwyczaynych stanowisk, które teraz będą odnowione; a ieżli Admirał Duperré ma mieć dowództwo, to bezwątpienia na iednem z owych stanowisk.«

Niemcy.

Gazeta w Monachium wychodząca pisze pod d. 7. Listopada: »Dzisiay pod przewodnictwem Króla odbyło się znowu posiedzenie względem oszczędzeń w utrzymaniu Dworu.

Gazeta nadworna Stutgardska zawiera następuiące Królew. rozporządzenie, dotyczące się rozciągnienia Królew. deklaracyi z d. 8. Grudnia na starożytną osiadłą szlachtę Królestwa: »Wilhelm z Bożey Łaski Król Wirtembergski. Przez Nasze oświadczenie z d. 8. Grudnia 1821 ustanowiliśmy stan prawny, podległey Nam, niegdy bezpośrednio Rzeszy Niemieckiey Szlachty, stosownie do Art. 14. aktu Związku Niemieckiego. Ponieważ teraz po wysłuchaniu Naszey tayney Rady postanowiliśmy tę Naszą deklaracyią w całey swey treści rozciągnąć tak dalece na starożytną osiadłą Szlachtę Królestwa za zrzeczeniem się iednakże przez tę sądownictwa patrymonialnego, policyi mieyscowey i sądownictwa lasowego, iak dalece w tey mierze roszczenia z posiadania przed 10. Maia ugruntowane, i przez nowsze ugody lub iakie szczególne tytuły prawne nie wygasły, zatem chcemy, aby ta deklaracyia ninieyszem ogłoszoną została. Nasz Minister Spraw Wewnętrznych upoważniony do wykonania ninieyszego rozporządzenia. W Stutgardzie d. 24. Października 1825. — Wilhelm. — Naczelnik tymczasowy Wydziału Spraw Wewnętrznych, Schmidlin. — Na rozkaz Króla: Sekretarz Stanu, Vellnagel.«

Prussy.

Król Jego Mość raczył dotychczasowego Sprawuiącego interesa na Dworze Hiszpańskim Radcę legacyynego Liebermana mianować swoim nadzwyczaynym Posłem i pełnomocnym Ministrem przy Jego katolickiey Mości.

Król Jego Mość raczył w d. 25. z. m. Król. Angielsko-Hanowerskiemu nadzwyczaynemu Posłowi i pełnomocnemu Ministrowi Baronowi Reden, dać posłuchanie wstępne, i z rąk iego przyiął list wierzytelny w wspomnionym charakterze.

Rossyia.

Pisma publiczna donoszą z Petersburga z d. 18. Października: »Cesarzowa Jey Mość Maryia opuszcza z końcem tego miesiąca swoie iesienne mieszkanie w Gatczynie i wraz z Wielkiem Xięstwem przeniesie się do pałaców zimowych w stolicy.— Większa część naszych dzisieyszych gazet napełniona iest doniesieniami o podróży N. Cesarza i Cesarzowey Elżbiety przez miasta wewnątrz krain, okazuiące nadzwyczayny zapał i szczere oznaki radości swych mieszkańców z widzenia chociaż na chwilę w murach swoich ukochanych Panuiących i onych i dowody łaski i względów, które na wszystkich mieyscach, w przeieździe swoim zostawili. Mowią, że Xiąże Wołkoński Jenerał Adjutant towarzyszący Cesarzowey Jey Mości do Taganrogu, za powrotem swoim otrzyma Ministeryium Cesarskiego gabinetu i Apanażów.

Rada Państwa, z powodu toczącego się sporu w Polszcze, dała w tey mierze swoie zdanie. Dziesięciny na korzyść Rzymsko-katolickiego Kościoła i Duchowieństwa w Guberniiach od Polski nabytych zostać maią na teraźnieyszey posadzie; w tych zaś dobrach, gdzie się znayduią parafiianie wyznania Greckorossyyskiego, dziesięciny te wraz ze wszystkiemi ku wynagrodzenia na korzyść Greckorossyyskiego Duchowieństwa ustanowionemi składkami zawsze według liczby tychże parafiianów należy oddzielać. Jeżliby zaś w iakiey wsi wszyscy włościanie wyłącznie do tego wyznania, nie do Kościoła katolickiego należeli, zatem wszystka dziesięcina od tychże wraz ze wszystkiemi pieniężnemi składkami ustanowionemi dla wynagrodzenia dziesięciny należeć ma wyłącznie Greckorossyyskiemu Duchowieństwu. Zdanie to potwierdził Cesarz, iakoteż dalsze przełożenie, by przez Kommissyie mieyscowe pod kierunkiem Jeneralnego zawiadowcy Spraw duchownych wyznania obcego, ułożyć prawidła do załatwienia składek dziesięciny.

Podczas gdy prawie cała Europa użalała się na gorące i suche lato, w Odessie było nayprzyiemnieysze powietrze; deszcz padał często i drzewa ieszcze w d. 2. b. m. okryte były liściem; iednakowoż zimno poczęło się przed nadeyściem Września. (Odessa leży tylko cokolwiek w stronie północney iak Tryiest). W połowie Czerwca mieszkańcy Isumpłaru (Tiflis) wygnali na paszę 240 wieprzów na górę podobnego nazwiska; we dwóch godzinach wszystkie te zwierzęta nie wiadomo z iakiey przyczyny, pozdychały.— W Khirwanie pokazyły się od nieiakiego czasu wściekłe wilki, zaiące, psy i koty, które iuż 11 osób pokąsały.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Ner. 47. Rozmaitości.)

Redakcyia Józefa Rensy; Druk Piotra Pillera.